

Stappenplan

Lokale Arme Kant-groepen

Stappenplan aanpak armoede

Plaatselijke Arme Kant-groepen

Eind 2007 publiceerde de Arme Kant Fryslân een stappenplan voor het opzetten van groepen die zich verzetten tegen armoede in Nederland. De landelijke werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA denkt dat dit een nuttig hulpmiddel kan zijn voor groepen in het hele land. Vandaar dat wij deze tekst dankbaar overnemen in dit speciale katern van de Arme Krant van Nederland.

Op de volgende pagina's wordt in 9 stappen in een notendop aangegeven aan welke punten je moet denken als je een groep opzet om armoede aan te pakken.

STAP 1: VERKENNING

Wat is de situatie? Is er een (actuele) sociale kaart met betrekking tot armoede opgesteld?

Anders: maak zelf een sociale kaart. Een sociale kaart heeft twee aspecten:

1a. De situatie

Begin met in kaart brengen van de cijfermatige gegevens over armoede, inkomen, uitkering, werkgelegenheid etc.

- Welke landelijke cijfers zijn er?
- Hoe is de situatie rond armoede in uw gemeente? Zijn daar gegevens van?
- Wordt er in uw gemeente aan armoedebestrijding gedaan?
- Is er minimeleid? Werkt de gemeente samen met buurgemeenten?
- Is er een (initiatief voor) een voedselbank of zijn er andere activiteiten?

1b. Wie doet er iets aan?

Wat is de recente lokale geschiedenis (de afgelopen 5 á 10 jaar) met betrekking tot armoede in uw gemeente? Is er eerder aandacht aan besteed? Zo ja door wie, en met welke resultaten? Hoe zijn de contacten? Is er overleg? Participeren (raad van) kerken, diaconie, caritas, Humanitas aan cliëntenraden, Arme Kant-groepen, etc.?

Wat is de actualiteit: wie zijn aan te spreken op inzet voor armoedebestrijding en armoedepreventie? Probeer in kaart te brengen welke

instanties en organisaties op het terrein van armoede een verantwoordelijk hebben of daarop aangesproken zouden kunnen worden.

- Wat doet de overheid?
- Wat doen en weten (semi-)overheidsinstanties en instellingen voor professionele hulpverlening?
- Wat wordt/is al gedaan door kerken, caritas, diaconieën, particulier initiatief?

BRONNEN

Gemeente, GSD, GKB, lokale zelforganisaties, belangenorganisaties van uitkeringsgerechtigden, cliëntenraden, welzijnsinstellingen, lokale politieke partijen, scholen, ouderenbonden, vakbonden, etc.

Ga met elkaar na welke personen of organisaties nog meer goed op de hoogte zijn en om die reden in deze analysefase of bij de voorbereiding van activiteiten betrokken kunnen worden. Het is vooral van belang na te gaan of de belanghebbers, de georganiseerde- of niet georganiseerde mensen die op een minimuminkomen zijn aangewezen, bij deze activiteiten betrokken worden. De Arme Kant-beweging wil de bestrijding en preventie van armoede benaderen vanuit de gedachte van bondgenootschap. Niet voor, over en zonder, maar mét de mensen die het betreft.

Soms lukt het niet om in de analysefase al deze partners bij het initiatief te betrekken. Dan kan een gefaseerde aanpak worden gevolgd. Begin met die organisaties die wel gemotiveerd zijn, en probeer anderen er in een later stadium alsnog bij te betrekken.

STAP 2: BEZINNING EN POSITIEBEPALING

Bezint eer ge begint. Waar heeft men het over en hoe kijkt men tegen het armoedeprobleem aan? Bezin u op de armoedeproblematiek en op de mogelijkheden voor aanpak of preventie van armoede. Kerken, diaconieën, caritasinstellingen en afdelingen van het Humanistisch Verbond en Humanitas etc. willen of kunnen daarbij niet werkeloos toezien. Zij nemen vaak het initiatief. Tegenwoordig kunnen soms ook moskeeverenigingen en andere religies bij deze activiteiten worden betrokken.

Een brede oriëntatie op het probleem en op de aanpak ervan is een goede manier om met dit vraagstuk om te gaan. Het voorkomt al te impulsieve oplossingen.

Bezinning en positiebepaling gaan vóór eventuele sociale, morele, politieke of financiële activiteiten. Soms krijgt een initiatief dan als verwijt "Er wordt veel gepraat, maar er gebeurt niets. En de armen hebben nú honger". Toch is een goede oriëntatie onmisbaar voor een goede en duurzame aanpak van armoede, ook al kost dat meer tijd.

Organiseer daarom een of meer activiteiten met 'de armen', voordat besloten wordt tot actief bondgenootschap. Neem vooral contact op met de lokale belangenorganisaties en cliëntenplatforms van uitkerings-

FEITEN EN MECHANISMEN

Armoede is een vraag van alle tijden, maar de laatste jaren weer meer in beeld. Hoe definieert men armoede en wat is de visie op armoedebestrijding? Er zijn meerdere definities in omloop, en het hanteren van de ene of de andere definitie heeft grote consequenties voor de cijfers. Zie hiervoor het 'Dossier Armoede in Nederland' van de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA. Welke mechanismen komt men tegen wanneer armoede ter sprake komt? Een aantal mechanisme komt in alle discussies over armoede terug. Bijvoorbeeld:

- Ontkenning: "het bestaat hier niet" of "we komen ze hier niet tegen";
- Vergeestelijken: "er is ook onder de rijken veel (sociale) armoede"
- Relativering: "vergeleken met vroeger of met arme landen is hier geen armoede"
- Generalisering: "ze willen niet werken"
- Beschuldiging: "ze kunnen niet met geld omgaan"
- Criminalisering: "ze frauderen"
- Projecteren: "het komt door de buitenlanders" of "het komt door de emancipatie"

gerechtigden.

Gebruik deze fase ter informatie, inspiratie en motivatie van de eigen groep, kerk, diaconie, caritas, raad van kerken, afdeling etc., maar ook om de signalen uit de samenleving te verzamelen. Op basis van een gedege oriëntatie en meningsvorming kan men beter een standpunt innemen over de rol, die men zou willen (en kunnen) spelen bij het bevorderen van een lokaal bondgenootschap voor armoedebestrijding.

STAP 3: BEZINNING OP DE METHODE

Hoe gaan we te werk? De oriëntatie op de wijze waarop men de armoede wil aanpakken vraagt aandacht. Welke mogelijkheden zijn er? Welke methoden voor armoedepreventie en -bestrijding zijn elders ontwikkeld? Er zijn overal diverse Arme Kant-groepen actief. Daar kunnen anderen weer veel van leren. Veel genoemde en op het eerste gezicht voor de hand liggende methoden zijn die van directe hulpverlening. Met financiële steun, kledingacties, maaltijdprojecten, voedselbanken etc. kan soms de eerste nood worden verzacht. Vaak komt men er pas later achter welke haken en ogen aan hernieuwde diaconale of caritatieve armenzorg kleven. Voor wie is het bedoeld? Ga

je niet plaatsvervangend te werk voor overheid en instanties? Hoe lang houd je het vol? Schieten de armen er echt iets mee op?

Barmhartigheid en gerechtigheid

Het gaat om hulp én bondgenootschap. Bij de discussie over de aanpak van armoede hoort een standpuntbepaling. Waar sta je zelf, als kerkelijke of maatschappelijke organisatie? In het verleden leidde bijvoorbeeld kerkelijke armenzorg tot afhankelijkheid en kregen armenzorg en diaconie de gelegenheid om macht over mensen uit te oefenen. Dat kan niet meer. We hebben geleerd ook naar de oorzaken te kijken. Armoedebestrijding - de hongerigen voeden - is en blijft een van de 7 werken van barmhartigheid, maar het is niet barmhartig om de oorzaken van verarming eenzijdig aan de armen toe te schrijven en hen daarom te ver-

oordelen. Het is ook niet barmhartig om mensen afhankelijk te maken of te houden van hulp, zonder hen een perspectief te bieden op een toekomst waarin zij vrij kunnen beschikken over hun eigen leven.

Een moderne invulling van barmhartigheid is tweeledig. Het is een houding van presentie, aandacht, nabijheid en soms daadwerkelijke hulpverlening. Stille hulp kan veel leed verzachten. Daarnaast is het een houding van solidariteit. Van publieke, politieke en morele steun aan de armen van nu.

Medestanders zoeken

Het kan niet genoeg gezegd worden: begin met na te gaan welke lokale organisaties en personen zich de afgelopen jaren hebben ingezet voor armoedebestrijding, voor solidariteit met uitkeringsgerechtigden, gehandicapten, ouderen etc. Wie hebben er belang bij uw solidariteit? Wie zijn er aanspreekbaar voor een breed bondgenootschap? Voer gesprekken met deze en andere mensen, die met u een voortrekkersrol hebben vervuld of zouden kunnen vervullen. Zij zullen mogelijk mede de fundamenten willen leggen voor de opbouw van een anti-armoedenetwerk, bijvoorbeeld een lokale Arme Kant-groep.

STAP 4: STARTBIJEEENKOMST

Als u de voorgaande stappen heeft doorlopen, en met een Arme Kant-initiatief verder wilt, is de volgende stap: het organiseren van een startbijeenkomst.

Het doel van zo'n bijeenkomst is: een basis leggen voor een breed draagvlak voor de aanpak van armoede en voor de vorming van een lokale

VISIES EN MENINGEN

Er bestaan vele beleidsnota's en brochures, die kunnen helpen bij het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op armoede en op de aanpak ervan. Bij de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA, de Arme Kant van Fryslân, het FSU, en andere bureaus is veel materiaal beschikbaar voor deze bezinningsactiviteiten. Tevens bieden deze organisaties ondersteuning aan. Het FSU heeft bijvoorbeeld diverse werkvormen ontwikkeld, waarin de deelnemers ondergaan hoe complex de regelingen soms zijn en wat het betekent om afhankelijk te zijn.

Arme Kant-groep.

De agenda van zo'n startbijeenkomst zou er als volgt uit kunnen zien:

- kennismaking en toelichting op de doelstelling van de bijeenkomst;
- toelichting op bestaande kennis m.b.t. armoede en armoedebeleid in de gemeente;
- uitwisseling van ervaringen tussen organisaties;
- voorlopige uitgangspunten, doel en werkwijze van de op te richten Arme Kant-groep;
- ideeën verzamelen voor een werkplan voor de Arme Kant-groep;
- (voorlopige) samenstelling en opdracht van de initiatief- Arme Kant-groep (zie stap 5);
- afspraken over rapportage door de initiatiefgroep naar de deelnemers (zie stap 6).

Wie kunnen worden uitgenodigd voor de startbijeenkomst?

- Uitkeringsgerechtigdenorganisaties
- Cliëntenraden en WMO-platforms
- Gemeente
- Lokale politiek
- Plaatselijke Arme Kant-groepen
- Instellingen voor welzijnswerk, maatschappelijk werk etc.
- Woningcorporaties
- Scholen
- Vakbeweging
- Ouderenbonden
- Centra of instellingen voor gezondheidszorg
- Kerken (afzonderlijke parochies, gemeenten, diaconieën, caritas etc.) en plaatselijke Raad van Kerken
- Humanitas-/Humanistisch Verbond
- Leger des Heils
- Moskee-verenigingen
- Hindoe-organisaties
- Organisaties van minderheden en vluchtelingenwerk
- Plaatselijke media
- Etc.

Met welke instanties en organen dient bij de voorbereiding van het netwerk, maar ook bij de realisering van activiteiten geregeld overleg plaats te

HELPEN ONDER PROTEST

De Arme Kant-beweging beschouwt armoede als onrecht. De oorzaken en gevolgen van armoede moeten zichtbaar worden gemaakt en door de politiek worden opgelost. De vormen van directe armenzorg liggen niet in de eerste plaats op het pad van de Arme Kant-groepen. Waar men er toch voor kiest zich langs de weg van directe armenzorg in te zetten, zal dat altijd en bij herhaling onder protest dienen te gebeuren, en in principe slechts tijdelijk, als een vorm van noodhulp. Helpen onder protest, het beïnvloeden van politiek verantwoordelijken en van de publieke opinie hoort ook bij armoedebestrijding.

vinden?

- Gemeente
- Cliëntenraden
- Belangenorganisaties, zelforganisaties etc.
- Plaatselijke politieke partijen

STAP 5: OPSTELLEN VAN EEN WERKPLAN

De initiatief Arme Kant-groep kan nu aan de slag! Zij hebben de opdracht om een concept-werkplan op te stellen en voor te leggen aan de deelnemers van de startbijeenkomst. In het concept-werkplan wordt bijvoorbeeld aangegeven:

- Doelstelling van de Arme Kant-groep
- Samenstelling, taakverdeling, verantwoordelijkheden en afvaardigingen
- Activiteiten
- Tijden
- Financiering
- Publiciteit
- Afspraken over rapportages aan de deelnemende organisaties

STAP 6: TUSSENTIJDSE RAPPORTAGE

Een rapportage na 6 tot 8 weken aan de deelnemers aan de startbijeenkomst is aan te bevelen. Doel: Terugkoppeling door de initiatiefgroep. Bespreken van concept-werkplan en afspraken over een brede publiekspresentatie van de werkgroep "De Arme Kant van" en het werkplan van de nieuw gevormde werkgroep.

STAP 7: PRESENTATIE VAN 'DE ARME KANT VAN ...'

Doel: brede publiekspresentatie van de Arme Kant-groep en van het werkplan. Een mogelijke opzet van zo'n presentatie:

- Toelichting op de analyse van de situatie m.b.t. armoede en armoedebeleid in de gemeente
- Toelichting op noodzaak om een Arme Kant-groep op te richten
- Presentatie van de werkgroep en van de uitgangspunten, doelstellingen en werkwijze van de Arme Kant-groep
- Presentatie van het werkplan voor de Arme Kant-groep

STAP 8: UITVOERING WERKPLAN

STAP 9: EVALUATIE

Evaluatie met dragende en sympathiserende organisaties van de Arme Kant-groep. Eventueel bijstellen, uitbreiden, aanpassen van doelstellingen of activiteiten etc.

Websites

www.armekant-eva.nl
www.socialealliantie.nl
www.clip.nl
www.kerkinactie.nl
www.rkdiaconie.nl
www.fsufriesland.nl
www.solidairfriesland.nl

Dit is een uitgave van

Werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA
Luijbenstraat 17
5211 BS 's Hertogenbosch
073-6121939
info@armekant-eva.nl
www.armekant-eva.nl

Werkgroep Arme Kant Fryslân
Burgemeester Drijbergweg 111
9254 BK Hurdegaryp
06-15139974

Juni 2008